

En Veteran fra 64.

Af J. C. Jacobsen, Øsløs.

NIELS JENSEN BRO, født 1830, død 1919, var, da jeg kom til Øsløs, en Mand paa c. 75 Aar. Han havde forhen ejet et Boelssted, men sad nu som Enkemand i et lille Hus nær mit Hjem og levede af sine Rentepenge. Under en Samtale med ham erfarede jeg, at han var Veteran fra 1864, og da jeg har interesseret mig en Del for vor sidste Krig, gjorde jeg ham nogle Spørgsmaal om samme. De ualmindeligt træffende Svar, han gav, forbavsede mig i sjælden Grad, saa jeg bad om at maatte besøge ham i hans Hjem, da der var meget, jeg ønskede at spørge ham om. Jeg fik en hjertelig Indbydelse og besøgte ham ikke blot een Gang men Snese af Gange, og mange Timer har jeg siddet i den lille Stue som andægtig Tilhører, medens han som Lærer opfriskede de gamle Minder. Jeg har talt med mange Veteraner, men jeg har aldrig truffet hans Lige. Ikke alene kunde han nævne Hovedtræk og Hovedbegivenheder, men han kunde gaa i Enkeltheder og skildre Smaatræk, der maaske nok var af mindre Værdi, men tit rummede interessante Oplevelser, og ofte var hans Oplysninger ledsagede af Udtalelser, der røbede den skarpe Iagttagelse og sunde Tænker. Ikke alt, hvad Niels Bro fortalte, kan staa for Historiens Domstol, men at det langt fra var Pralen, vil Læserne erfare af de enkelte Fodnoter, jeg tilføjer. Jeg tror ikke, han sagde noget bevidst usandt nogensinde, men han kunde huske forkert og gøre sig skyldig i Misforstaaelser. Vi vil lade Niels Bro fortælle sine Krigserindringer selv; altsaa har den gamle Veteran Ordet.

Da Krigen udbrød 1864 var jeg allerede oppe i Aarene, og jeg tænkte som saa: Faar vi Krig, kommer du næppe med, da du hører til 11. Aargang. - Jeg lærte nemlig 1853 ved 7. Bataillon under Oberstløjtnant Vogt. De spørger mig ud om denne Officer, men jeg maa sige, at jeg ikke kender meget til ham ud over, at han i Tjenesten var en bøs Herre. I 1864 saa jeg ham ikke men han var vel sagtens med?¹⁾ Jeg gik som sagt og haabede, at jeg skulde blive fri for at deltage i Krigen, da de yngre Aargange forlængst var indkaldt; men saa den 14. Januar fik jeg Ordre til at møde i København, hvilket langt fra var kærkomment; De maa jo vide, at jeg var gift og havde et Barn paa 2 Aar. - Det var Jens, ham der er Overlærer i Aakirkeby. - Men af Sted maatte vi; vi var 7 a 8 Stykker her fra Kommunen, de er nu døde alle sammen saa nær som mig. Vi lejede en Mand til at køre os til Randers, derfra tog vi med Toget til Aarhus, hvor der laa en

Damper ved Navn "Hekla" og ventede paa os, og med den sejlede vi til København.

I Hovedstaden fik vi saa Vaaben og Tøj udleveret. Jeg har aldrig i mine Dage, hverken før eller siden, været klædt saadan ud. - Hele Munderingen bestod af et Par Benklæder, en islandsk Trøje og en stor lyseblaa Kappe, sidstnævnte var saa fuldkommen, at jeg straks skar en halv Alen fra forneden.

Vi gik nu omtrent 14 Dage i København uden at bestille synderligt; kun engang imellem stillede vi paa Rosenborg Eksercerplads; men endelig omkring ved 1. Februar forlod vi Byen, det gik pr. Jernbane til Korsør, og derfra med Damper til Flensborg.

Hvor mange Forstærkningsmænd vi var, ved jeg ikke, men man sagde, at 3 a 400 af os skulde tildeles 11. Regiment; jeg kom med i denne Flok. Den 3. Februar om Eftermiddagen marcherede vi mod, Slesvig; jo nærmere vi kom Byen, des tydeligere hørte vi Kanonernes Torden og Geværildens Knitren; vi kunde forstaa, at her var det Alvor. Samme Aften blev vi afleveret til 11. Regiment, der ogsaa havde god Brug for os, det havde nemlig været med i Dagens Kamp ved Øvre Selk og Kongshøj og mistet en Del Folk.

Nogen egentlig Kamp kom vi ikke til at deltage i ved Dannevirke, kun veksledes Skud ved Forposterne; men Tjenesten var meget streng, jævnlige gjorde vi Forposttjeneste, og kunde ofte faa Lov til at staa flere Timer paa Allarmpladsen for at være forberedte til at møde et fjendtligt Angreb; Søvn og Hvile blev der meget lidt af. Den 3die havde det regnet stærkt, og Vejene var meget opblødte, men den 4de klarede det op til stærk Frost, saa vore vaade Klæder blev helt stivfrosne, det var meget ubehageligt, og navnlig Fodtøjet generede os meget. - Der blev i disse Dage uddelt en Del Uldtrøjer, Strømper, Vanter o. s. v., der var sendt Hæren som Gave; jeg fik nu intet, og jeg trængte da for Resten heller ikke haardt, kun vilde jeg gerne have haft et Par Vanter, da jeg havde mistet den ene af mine egne.

De spørger, om jeg kender de Meza. Ja, jeg kender ham da af Navn og ved, at han var Overgeneral; men jeg saa ham aldrig. Han boede et Sted i Slesvig, og man fortalte, at han sad og spillede Klaver hele Tiden.

I Brigade med os stod 1. Regiment, der mest bestod af Københavnerne; det var nogle haarde Halse, som Befalingsmændene døjede en Del med; men de var flinke til at slaas. I Slesvig købte de ofte paa Kredit, og naar de gik, sagde de, at Hertugen nok skulde betale, naar han kom. Kreditten slap naturligvis snart op; de greb da til det Fif af laane Kapper af 11. Regiment og saa mødte de hos de handlende i disse; vi Jyder var nemlig betroede.

Den 5. om Aftenen Kl. ca. 10 fik vi Ordre til at møde paa Allarmpladsen med fuld Oppakning færdige

¹⁾ Oberstløjtnant C. A. Vogt havde som Chef for 7. Bataillon udmærket sig under Frederikstads Forsvar 1850. Han deltog som Generalmajor i Krigen 1864 og førte en Division under Dybbøls Forsvar.

til Udrykning. Vi marcherede nu op til Gottorp Slot; her stødte 1. Regiment til os, og vi mente, at det gjaldt et Angreb paa Kongshøj, som vi til vor store Sorg havde mistet for et Par Dage siden. Men i Stedet for at gaa ud i Stillingen svingede vi nordpaa gennem Slesvig og ud ad Flensborgvejen. Vi forstod nu, at Stillingen skulde rømmes, men hvorfor vidste vi ikke.

Der er ofte bleven talt om det sørgelige Tilbagetog fra Dannevirke, men kun de, der har oplevet det kan forestille sig, hvor sørgeligt og strengt det var. Tænk, vi brugte hele Natten og en stor Del af den næste Dag med at gaa fra Slesvig til Sankelmark, skønt Vejlængden næppe er mere end 3 a 4 Mil. Men naturligvis gik vi ikke hele Tiden: vi gik i 10 Minutter, stod stille et Kvarter, listede saa af igen nogle Minutter for atter at gøre et ufrivilligt Holdt, og saaledes sneglede Timerne sig hen. Det var umuligt at komme hurtigere frem, thi Vejene var ofte spærret af styrtede Heste, Vogne, Kanoner o. l., og desuden var den saa glat som en Isflade. Nogen klar Forestilling om hele Turen har jeg nu ikke, thi jeg var baade søvni og træ og tradskede ofte rent mekanisk af Sted, mens jeg bogstavelig talt ”sov indvendig”, som man siger. Da det henad Morgenstunden begyndte at lysne, livedes man noget op, især da Geværild blev livligere bagved; man fortalte, at Fjenden havde naaet 8. Brigade, der var bag efter os, og at denne nu var indviklet i Kamp.

Lidt over Middag naaede vor Brigade til Oversø. Vi passerede Trenea og besatte Højderne og Terrainet Øst og Syd for Sankelmark Sø. 1. Regiment blev udviklet i Skyttekæder paa begge Sider af Landevejen, medens 11. Regiment dannede 2 Karreer længere tilbage. Vi var klare over, at nu kom Turen snart til os. Vi havde heller ikke staaet mange Minutter, før 8. Brigade viste sig i god Orden over Broen og marscherede straks gennem vor Stilling, uden at Fjenden trængte paa; han havde sikkert set, at vi var færdige til at tage imod ham, og saa vilde han puste lidt. Kun de lette østrigske Husarer var som altid i travl Virksomhed, og jeg oplevede her ved Oversø en lille oplivende Begivenhed²). En af vore Befalingsmænd, det var vist Major Grum, red frem ad den glatte Landevej, da pludselig en fjendtlig Husar farer ind paa ham og hugger løs; Majoren, der jo var en gammel Mand, fik straks Hjælp, idet en af vore Dragoner gav sig i Kast med Husaren, og det endte med, at begge Heste styrtede. Baade Husaren og Dragonen kom snart paa Benene, men den førstnævnte overgav sig, da han nok indsaa, at han ikke kunde slippe væk. Da den fangne Husar blev ført frem for Majoren, gav han ham en Specie for hans Mods Skyld. Vi andre syntes ikke om, at han fik Pengene, vi syntes,

han fortjente noget andet, thi hvis nu Major Grum var bleven hugget ned af Husaren, hvad saa?

Efter et kort Pusterum rykkede Østrigerne frem til Angreb; flere Kanoner blev kørt op og overdængede os med Granater, og vi kunde næsten ikke give Svar paa Tiltale. Københavnerne var i første Linie, men de laa da udviklede i Skyttekæder bag Hegn og derfor dækkede, vi andre stod i tætte Karréer og var derfor temmelig udsatte for Granatilden. Regimentskommandøren Major Rist holdt en Tid midt i vor Karré; da vi dukkede os lidt for de næsvise Granater, udbrød han: ”Se, hvilke Kujoner, I ere, jeg holder her højt til Hest! Granaterne gør jo slet ikke noget!” Naa, han fik skam at føle, at de gjorde noget. Medens vi stod her i Granatregnen blev jeg Vidne til en pudsigt Scene: Ved Siden af Karéen stod en Officersoppasser med et Par Støvler under Armen; pludselig slynges den ene Støvle ud i Luften, hvor den hvirvlede rundt flere Gange til stor Morskab for vi andre. Jeg tænker, det var en Granatstump, der fo’r ind i Støvlen; Oppasseren sprang hen og skjulte sig i et Hul paa Marken.

Da vi havde staaet, jeg tænker en halv Times Tid, brød Østrigerne frem, først Husarerne, de blev afvist med Salver, dernæst Fodfolket. 1ste Regiment tog varmt imod dem, men Fjenderne var for mange, vore blev drevne tilbage, og, saavidt jeg kunde skønne, blev Regimentet forfærdelig medtaget, og det varede længe, inden det helt forvandt den Tur. Vi andre blev ogsaa slemt tilredt, thi da Københavnerne var adsplittede, blev vi kommanderede frem; vi gik paa med Bajonetten, men til saa blodigt et Haandgemæng, som mange taler om, kom det dog ikke for vort Kompagnis Vedkommende. Fjenden havde besat den sydlige Del af Skoven, og vi skulde kaste dem tilbage. Kaptajn Ahlefeldt gik selv i Spidsen for Kompagniet under Angrebet. Da vi naaede henimod Skovkanten, blev vi modtaget af en voldsom Ild; der styrtede 3 Mand paa hver Side af mig, selv tog jeg ikke den ringeste Skade, men saadan er det, der gaar jo altid nogle fri³). Kaptajnen blev imidlertid ved at kommandere fremad, jeg tror, det var hans Lyst at faa saa mange skudt, som muligt, thi han var et Asen. Jeg vil her sige, at Kaptajn Ahlefeldt selv var en forvoven Mand. Han havde for Resten nogle sære Indfald; han kunde staa ganske rolig i den værste Kugleregn med vidtskrævende Ben og Lorgnetten for Øjet, han befandt sig da tilsynelade som sad han i et blødt Sofahjørne. Vor Delingsfører, Løjtnant Holst raabte nu: ”Jeg tror minsandten Kaptajnen er forstyrret! Tilbage Karle, her er det jo umuligt at komme frem!” Vi fulgte saa Løjtnanten, der imidlertid kort efter faldt; hvad der blev af Kaptajnen, ved jeg ikke, men han

² Det er muligt, at Niels Bro har set denne Begivenhed med egne øjne; men der er ogsaa Mulighed for, at her foreligger en Huskefejl: Han har hørt den af andre, og det er saa efter mange Aars Forløb kommen til at staa for ham, som han har set den med egne øjne. Begivenheden fandt nemlig Sted under 8. Brigades Tilbagetogskamp, før den naaede frem til Oversø. Den omtalte Officer, der blev overfaldet af Husaren, var ikke en Major Grum, men Kaptajn Sperling, Bataillonschef i 20. Regiment.

³ Den gamle Veteran har kun til Dels lært Kaptajn Ahlefeldt at kende. Hans Yndlingsstilling under Fægtning var som antydnet; noget lignende staaer anført i en Nekrolog over ham i ”Vort Forsvar” af 1889. Ligeledes er det rigtigt, at han havde nogle Særheder; men naar han uforfærdet gik mod den værste Ild, var det et Udslag af Mod og Dødsforagt. Grev Ahlefeldt-Laurvig faldt d. 18. April paa Dybbøl som Chef f. 9. Rgmts. 1. Bataillon.

slap da derfra med Livet, thi jeg mødte ham nogle Dage senere paa Als.

Vort Regiment var nu ogsaa til Dels opløst; man sagde, vi skulde paa Forpost efter Kampen; men det blev der ikke noget af, dertil var vi altfor medtagne; vi søgte derimod i Smaaflokke ind til Flensborg for at faa lidt Mad og Hvile. Jeg var saa forfærdelig træt efter Kampen ved Sankelmark, at det var mig umuligt at udrette mere, før jeg havde hvilet lidt. - Det gjorde os alle ondt at høre, at vor afholdte Major var bleven haardt saaret i Fægtingen.

Jeg blev i Flensborg om Natten; her var en Mængde Soldater af alle Vaaben; kun af vort Regiment var der næsten ingen. Den næste Morgen gik Søren Lyng - en Soldat fra min Hjemegn - og jeg Arm i Arm nord ud af Byen; vi gættede paa, hvor Regimentet var blevet af, thi vi mente da, der maatte være flere end os to tilbage. Efterhaanden kom der dog flere til, og snart var vor Hovedstyrke samlet; den havde nok ligget i Kvarter i nogle Landsbyer nord for Flensborg. En trættende Marsch begyndte nu ad Dybbøl til.

Vi var imidlertid ikke kommen ret langt frem, før vi naaede en Kro; her blev holdt Hvil, og en Del af os gik ind for at faa noget at drikke. Inde i Kroen var der fuldt af Soldater; en Løjtnant sagde til os, at vi ikke behøvede at have Hastværk, da Regimentet næppe skulde længere den Dag. Jeg var imidlertid den eneste, der gav mig gode Stunder, men da jeg kom ud, var Regimentet ogsaa borte. Jeg fulgte straks bagefter; men det lykkedes mig ikke at indhente mine Kammerater; da jeg derfor hen ad Aften naaede en anden Kro, slog jeg mig til Ro her for Natten. Mit Natteleje var en Bænk, som jeg delte med en Marketender. Næste Morgen vendte jeg atter Næsen mod Dybbøl. Da jeg havde gaaet en Stund, kom jeg i Følge med nogle Artillerister, der trak en Kanon, samt nogle Dragoner, og ved Aftenstid naaede vi Sønderborg paa Als.

Den første, jeg mødte i Sønderborg, var gamle Sergent Traub. Paa min Forespørgsel om, hvor Regimentet var, svarede Sergenten, at det vidste Fanden og ikke han. "Maaske er vi de to eneste, der er tilbage, men saa danner vi sgu et Regiment!" Traub var altid oplagt til Spøg. - Største Delen af Regimentet var imidlertid ankommet, og senere hen kom flere til. Efter en Dags Hvil i Sønderborg, hvor man tog vel imod os, blev vi indkvarteret i nogle Landsbyer inde paa Als, hvor vi snart kom til Kræfter igen.

Fle Dage efter Kampen ved Sankelmark ankom mit Bysbarn Thomas Ibsen, Jeg blev overrasket, thi jeg troede bestemt, han var fangen eller falden, og han var da ogsaa opført blandt de savnede. - Han var for Resten ikke den eneste, der saaledes kom "for en Dag igen". Thomas Ibsen var bleven afskaaren, da han efter Kampen dødtæt var kommen ned i en Bondegaard, hvor han sov trygt til næste Morgen, idet Folkene her holdt ham skjult; senere hjalp de ham til at flygte.

Efter en Uges Ophold paa Als blev Regimentet udskebnet i Hørup Havn for at overføres til Assens; derfra marcherede vi til Middelfart og Strib for at overføres til Fredericia. Vore gode Venner Københavnerne var med, saa hele Brigaden var nu samlet. Vi blev dog ikke i Fredericia, men marcherede straks til Vejle, hvor vi stødte til Rytterdivisionen.

Der hengik nu nogle Dage i forholdsvis Ro, og vi havde ret gode Kvarterer hos Bønderne. - Her ved Vejle havde jeg et Sammenstød med en ganske ung Løjtnant Schaumburg, der havde "et godt Øje" til mig fra tidligere Tid. Løjtnanten var ude med en Deling for at rekognoscere; under et Hvil tog Mandskabet, der mest bestod af gamle Forstærkningsmænd, Brødposerne frem for at holde Maaltid; dette var ikke efter Schaumburgs Hoved, og han kaldte straks: "Til Gevær"! En af Folkene lod da den noget uhøviske Bemærkning falde: "Hold Flab, din Hvalp;" Løjtnanten opdagede ikke, hvem Bemærkningen kom fra; men da jeg var den sidste, der kom af Grøften, sprang han hen til mig og gav mig et Rap af en Hasselstok over Ryggen, idet han raabte: "Skal du sige: "Hold Flab", dit gamle Kadaver!" Jeg blev ærgerlig, sprang lige op imod ham og svarede: Undskyld, Hr. Løjtnant, det var ikke mig, der raabte: "Hold Flab", jeg kender nok mine Pligter; men ved De, hvem det er De slaar paa?" Officereren blev forlegen og luskede af, men de andre skrupgrinede. - Her kan jeg tilføje, at vi gamle Forstærkningsmænd ikke nærede stor Respekt for eller havde ret megen Tillid til de ganske unge Sekondløjtnanter.

Den 8. Marts rykkede Østrigerne frem mod Vejle, hvor vi havde indtaget en stærk Stilling, og vi kom her atter til at hilse paa vore gamle Modstandere fra Sankelmark. Vort Kompagni stod som Piket, da Fjenden rykkede frem. Før Kampen begyndte, kom vore Dragoner, der havde været ude paa Rekognocering, tilbage; de havde haft et Sammenstød med de fjendtlige Husarer ved Blaakær Skov og medbragte nogle Fanger, Humøret stod højt hos Dragonerne: "Skal I ikke snart ud Kammerater, der er Fjender nok at tage af!" raabte de til os. Fjendens Fodfolk trængte nu frem i store Masser, og Piketkompagniet maatte hurtigt gaa tilbage til Byen. Jeg var ved denne Lejlighed nær bleven fangen, kun ved et stærkt Løb ned over Markerne med Kuglerne susende om Ørerne slap jeg. Her faldt vor meget afholdte Vaabenmester Traub. Østrigerne var saa nær i Hælene paa os, at det ikke lykkedes at forhindre dem i at trænge over Broen og ind i Byen.

Men Skovbakkerne nordfor Vejle var besat af vore Skytter; længe søgte Fjenden forgæves at trænge frem, og det kostede ham store Tab, før han ved en omgaaende Bevægelse tvang vor lille Styrke til at gaa tilbage. Jeg maa sige, at Østrigerne var meget dygtige Soldater, langt dygtigere end Prøjserne, der altid søgte at luske sig frem.

Fra Vejle trak vi os tilbage til Horsens og derfra til Skanderborg. Her forefaldt en kedelig Begivenhed. En Kaptejn, der stod paa Post med sit Kompagni syd for

Byen, lod sig forskrække af vore egne Dragoner og forlod Posten midt om Natten, efter at han først havde skudt paa vor egen Patrouille og saaret enkelte af Mandskabet.⁴). Kaptajn Stricker, der var Regimentskommandør efter Major Rist, var synlig ophidset over det passerede, og den uheldige Officer blev jaget tilbage paa sin Post; vi andre erklærede højlydt, at den elendige Kaptajn burde skydes. - Fra Skanderborg havde vi en besværlig March til Langaa; derfra kørte vi med Toget til Skive, hvor vi som Følge af ugunstigt Vejr opholdt os i nogle Dage, til vi ved Glyngøre og for Resten ogsaa sydligere blev overført til Mors. Da vi var kommen til Mors, havde vi kun faa Mil til mit Hjemland, Hannæs, og vi - mine Bysbørn og jeg - havde her den store Glæde, at vore Hustruer besøgte os i vore Kvarterer. - Den 20. Marts afgik 1. Kompagni, hvortil jeg var bleven forflyttet, til Aggersund, hvor vi skulde bygge Skanser. I Aggersund traf jeg et Par gode Venner: Gæstgiver Laursen, Fjerritslev, og Gaardejer Mads Klemmensen, Vestermølle, Gjøttrup. Ved disse Mænds Hjælp lykkedes det mig at faa Orlov fra om Aftenen til den næste Dags Morgen Kl. 8. Vi kørte straks til Fjerritslev, hvor Laursen gav Aftensmad. Under Maaltidet udbrød han pludselig: "Hør Niels Bro, du vil vel sagtens gerne en Tur til Øsløs?" Det vilde jeg selvfølgelig gerne, men hvorledes skulde det ske, der var c. 4 Mil til mit Hjem. Laursen aabnede et Vindue ud til Gaarden og uddelte en Ordre til Karlen; et Øjeblik efter holdt en Vogn for Døren, og nu gik det i strygende Fart ad Hannæs til. Kl. 12 Midnat var jeg hjemme, og stor var Glæden i mit Hjem over det uventede Besøg, selv om det kun kunde vare nogle faa Timer. Det blev imidlertid ikke Kl. 8 om Morgen, men 8 om Aftenen, jeg meldte mig hos Kompagnichefen. - Jeg havde benyttet Lejligheden og tilsaaet en Mark med Havre hjemme. - "Er Klokken nu 8? spurgte Premierløjtnant Vilhelmi lidt skarpt, da jeg traadte ind. "Javel, Hr. Premierløjtnant!" svarede jeg. Han saa til Uret, der netop nu slog 8, smilede lidt tørt og sagde: "Det vil vare lidt, inden du faar Orlov igen".

Efter faa Dages Ophold i Aggersund indskibedes vort Kompagni for sammen med den øvrige Del af Regimentet at afgaa til Aalborg, hvor vi fik en udmærket Modtagelse af Borgerne. Derfra gik

⁴ En Reserveofficer Kaptajn R. Bjerregaard havde efter Dannevirkes Rømning meldt sig som frivillig og var bleven ansat som Chef for 11. Regiments 7. Kompagni. Den 11. Marts blev han med sit Komp. stillet paa Forpost ved Nybro sydvest for Skanderborg. Her paa Aftenen kom Dragoner og meldte, at de var bleven beskudte af Fjenden. (Det var af egne Forposter), og Kaptein Bjerregaard, der var syg af Overanstrengelse og stærkt nerveoprevet, forlod saa uden at give Melding derom sin Post. Kun en unormal Sjælstilstand kan forklare den letsindige Handling. Misgrebet fik ingen Betydning, da Fjenden ikke var i Nærheden; men den stakkels Kaptajn blev stillet for en Krigsret og dømt til Døden. Han blev dog benaadet, men mistede Rang, Ridderkors o. s. v., rejste senere som en nedbøjet Mand til Amerika, hvor han døde forglemt og fattig. Bjerregaard fik for sit gode Forhold i Krigen 1848-50 Ridderkorset, og var bleven udnævnt til Kaptajn i en Alder af kun 28 Aar.

Sejladsen videre til Fredericia, hvor vi overnattede i Kirken, for den følgende Dag over Fyn til afgaa til Als for at deltage i Dybbøls Forsvar.

Det var omkring ved 1. April, vi kom til Als, hvor vi nu skiftevis holdt Kystvagt og gjorde Skansearbejde, vort Kompagni hjalp til med at vogte Strækningen Arnkilsøre-Rønhave. Skønt vore gode Træbarakker laa langt tilbage ind mod Arnkilsøre Skov, opdagede Fjenden dem dog, og vi fik nu atter Besøg af de velkendte Granater, hvorfor vi maatte flytte ind i Skoven.

Mens vi laa paa Als, indtraf en Begivenhed, der er til baade at le og græde over: En Dag kom pludselig en Strandvagt løbende hen til vor Barak og raabte, at Tyskerne var i Færd med at gaa over Sundet. "Hvor mange er der!" raabte jeg igen, "tror du, Tyskerne vover en Overgang med to Baade? Er der ikke flere, kan vi gerne tage den med Ro, der er nok, ude ved Sundet til at kaste den Haandfuld Tyskere i Vandet!" Vi maatte nu alligevel ud, men jeg vil indrømme, at jeg tog den ganske med Ro, jeg tvivlede nemlig om Meldingens Rigtighed; gennem en lang og bitter Erfaring kendte jeg de mange urigtige Meldinger. Jeg var da ogsaa den sidste paa Vej til Sundet og gik ganske, som om intet var paa Færde. Da mødte jeg en Løjtnant Jacobsen, der spurgte mig, hvor jeg skulde hen. Jeg forklarede ham det hele og skjulte ikke min Tvivl; men han tog meget alvorligt paa Sagerne og sagde vredt: "Gaar Tyskerne over, og du gaar her og driver? Nu kan du skynde dig af Sted til "Rolf Krake"s Ankerplads med Melding derom". Jeg traskede af gennem Arnkilsøre Skov ud til Augustenborg Fjord, hvor Panserskibet laa; her traf jeg straks den vagthavende Matros, der gik frem og tilbage paa Stranden, og afgav saa Meldingen. "Aah, vi vil blæse eder et langt Stykke", brummede Sømanden, "naar vi engang imellem kommer, har I som Regel ingen Brug for os". Jeg vendte tilbage til Barakkerne og fik nu at høre, at der virkelig havde været Tyskere ovre paa Als⁵). Tænk - to Mand - havde begaaet den, om vi saa maa sige Heltedaad, at ro over Sundet i en Baad, løbe op paa Land lige for Næsen af vore Forposter, fornagle to Kanoner og slippe bort igen. Jeg kan ikke begribe, hvorfor man ikke skød dem; men der er saa meget fra den Krig, jeg ikke kan forstaa, jeg synes, man tog saa bagvendt paa mange Ting. Naa, jeg tænkte maaske ogsaa mere over Tingene end de unge Karle paa godt en Snes Aar; husk paa, jeg var en Mand paa omtrent de 34 - altsaa paa Alder med de unge Kaptajner.

Den 18. April stormede Tyskerne Dybbøl Skanser; man sagde, at vi skulde over til Sundeved ogsaa, men det blev da ikke til noget; vor Deltagelse i den

⁵ A. Liljefalk: "Vor sidste Kamp for Sønderjylland": . . . "En Kaptajn og en Løjtnant af det 55. Regiment roede d. 17. April om Eftermiddagen med 16 Mand i to Baade over Sundet, landede ved Arnkilsøre og fornaglede to Kanoner i Batteriet der; da Kystvagten ilede til, trak de sig hurtigt tilbage medbringende noget Ladetøj som Propha. Det blev straks telegraferet til Berlin og Kong Wilhelm svarede omgaende: "Jeg gratulerer og dekorerer begge Officerer".

haardnakkede Kamp indskrænkede sig til en livlig Skydefægtning over Sundet, hvilket paaførte os et Tab af nogle døde og saarede. I den korte Tid indtil Vaabenhvilen havde vi det ret godt; vi var jo nu mange til Kystbevogtningen. Den 16. Maj afgik alle vi gamle Forstærkningsmænd fra Regimentet, der nu ikke oftere kom i Ilden. Løjtnant Leth, en Broder til Provst Leth, Aggersborg, førte os ned til Hørup Havn, hvorfra vi sejlede til Korsør for derfra at afgaa siden med Toget til København. Vi gik her nogle Dage, før vi hjempermitteredes. Jeg var glad ved at ombytte den gamle Kappe og den islandske Trøje med mit civile Tøj, ligesom jeg heller ikke var ked af at ombytte Soldaterhaandværket med Landmandslivet.

Jeg vil ikke sige, at jeg var ked af at gøre min Pligt, men man taber til sidst Humøret, naar man staar overfor Kendsgerninger, som de vi stod overfor i 1864: En langt stærkere og bedre rustet Fjende, en streng og vedholdende Vinter og en næsten i alle Forhold daarlig Forplejning og Ordning.

- Ja, nu er jeg en gammel Mand højt oppe i de firs, og det er over 50 Aar siden vi kæmpede den haabløse Kamp, men endnu staar Minderne fra den ulykkelige Krig levende for mig.

Historisk Årbog for Thisted amt 1927, side 308-319)